

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

VERSLAG ONDERZOEK PILOT GEDIFFERENTIEERD TOEZICHT

Kentalis Talent

Plaats : Vught
BRIN nummer : 17GW|OKE 24|SO
Onderzoeksnummer : 283202
Datum onderzoek : 28 mei 2015
Datum vaststelling : 10 september 2015

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs bezocht op 28 mei 2015 Kentalis Talent. Deze school verzorgt speciaal onderwijs aan leerlingen in de leeftijd van 3 tot 13 jaar met een auditieve en/of communicatieve beperking.

Achtergrond

De inspectie bezocht de school in het kader van de pilot gedifferentieerd toezicht, die zij uitvoert in verband met de vernieuwing van het toezicht. De afgelopen jaren richtte de inspectie zich in het toezicht op de bewaking van de basiskwaliteit. Inmiddels is de kwaliteit van het onderwijs op de meeste scholen in Nederland voldoende. Om te voorkomen dat de kwaliteitsontwikkeling nu stagneert, wil de inspectie scholen stimuleren om niet alleen voldoende maar ook goede kwaliteit te laten zien. Zij heeft daarom het voornemen over te gaan op gedifferentieerd toezicht, een nieuwe vorm van toezicht die verdere kwaliteitsontwikkeling moet bevorderen en waarderen. De pilot waaraan Kentalis Talent heeft deelgenomen, staat in het teken van dit nieuwe toezicht. Het bestuur heeft de school voor de pilot opgegeven omdat het van mening is dat de school onderwijs van goede kwaliteit verzorgt. Ter onderbouwing heeft de inspectie van de school een kwaliteitsverantwoording ontvangen.

Het pilotonderzoek werd uitgevoerd in plaats van het vierjaarlijks bezoek, dat de inspectie uitvoert bij scholen die een basisarrangement hebben en minstens vier jaar niet zijn bezocht voor een inspectieonderzoek.

Doel van de pilot

Hoofddoel van de pilot is om in samenspraak met scholen en besturen een werkwijze en een kader te ontwikkelen om tot een gedifferentieerd oordeel te kunnen komen. De inspectie beproeft tijdens de pilot de volgende drie onderdelen van het toezicht:

- een nieuw concept waarderingskader, dat op den duur het bestaande waarderingskader zal vervangen. In dit concept waarderingskader wordt niet meer gewerkt met indicatoren, maar met standaarden en portretten (zie bijlage 1);
- een nieuwe onderzoeksopzet, waarbij de inspectie op basis van de kwaliteitsverantwoording van het bestuur bepaalt welke standaarden zij onderzoekt, welke zij verifieert en bij welke standaarden zij het kwaliteitsbeeld zoals beschreven door het bestuur overneemt;
- het flexibel inzetten van deels nieuwe onderzoeksactiviteiten, afhankelijk van de te onderzoeken standaarden en aansluitend bij de door het bestuur aangeleverde kwaliteitsverantwoording.

Uitkomsten van het pilotonderzoek

De inspectie geeft, net als bij een regulier vierjaarlijks bezoek, geen nieuw toezichtarrangement af. Wanneer de inspectie tijdens het pilotonderzoek grote risico's aantreft, maakt zij in overleg met het bestuur een vervolgspraak voor een kwaliteitsonderzoek, waarbij het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2012 van toepassing is.

Onderzoeksopzet

De inspectie heeft op basis van de kwaliteitsverantwoording die het bestuur aanleverde, keuzes gemaakt in de wijze waarop zij zich een beeld vormt van de kwaliteit van de school op de standaarden van het nieuwe concept waarderingskader.

Hierbij zijn er drie mogelijkheden:

- de inspectie onderzoekt de kwaliteit van de school ten aanzien van een standaard;
- de inspectie verifieert de kwaliteit van de school ten aanzien van een standaard;
- de inspectie neemt het kwaliteitsbeeld ten aanzien van de standaard over zoals beschreven in de door het bestuur aangeleverde kwaliteitsverantwoording.

Onderzoeksactiviteiten

Bij dit pilotonderzoek liggen drie onderzoeksactiviteiten vast:

- de school geeft aan het begin van de onderzoeksdag in een presentatie een realistisch beeld van de onderwijskwaliteit: op welke gebieden is de school goed, op welke voldoende en op welke is zij in ontwikkeling om voldoende of goed te worden;
- de inspectie observeert twee lessen die de school zelf heeft voorgesteld. Het zijn lessen die volgens de school 'goede' lessen zijn;
- de school en de inspectie voeren aan het einde van de onderzoeksdag een feedbackgesprek waarin zij de bevindingen van het onderzoek met elkaar uitwisselen.

Bij de verdere inrichting van het onderzoek sloot de inspectie aan bij de kwaliteitsverantwoording. Tijdens het onderzoek bij Kentalis Talent zijn de onderstaande optionele onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- gesprek met de schoolleiding;
- gesprekken met leraren;

- dossieronderzoek en aanvullende documentenanalyse waarbij enkele leden van de commissie voor de begeleiding een toelichting gaven;
- aanvullende lesbezoeken: naast de twee lessen die de school selecteerde, bezocht de inspectie vier andere lessen.

2 BEVINDINGEN

In deze paragraaf beschrijft de inspectie per kwaliteitsgebied haar bevindingen zonder hierbij een oordeel te geven. De beschrijving geeft een beeld van hoe de school zich ten aanzien van het kwaliteitsgebied ontwikkelt. Het bestuur stuurde de inspectie een kwaliteitsverantwoording. Deze bestaat onder andere uit trendanalyses, evaluaties van jaarplannen en uitkomsten van tevredenheidsonderzoeken. De kwaliteitsverantwoording is bij dit onderzoek betrokken en heeft het beeld van de kwaliteitsgebieden mede bepaald.

Algemeen beeld

Kentalis Talent is een school met ambitie die zich stevig inspant om een opbrengstgerichte cultuur te realiseren. Veel aandacht gaat uit naar de evaluatie en planmatige verbetering van het onderwijs, de professionalisering van de medewerkers en de samenwerking met interne en externe partners. Dit zijn sterke punten van de school naast een voortdurend streven om een optimaal en passend aanbod voor de leerlingen te realiseren. De school verzamelt en analyseert resultaatgegevens van leerlingen en zet deze op schoolniveau af tegen hoge streefniveaus. Daarnaast hanteert zij een norm voor bestending die zij ruimschoots weet te halen. Het onderwijs vindt plaats binnen een overwegend veilige en stimulerende leer- en werkomgeving. De vele ontwikkelingen en de veranderingen die de school doormaakt in het licht van passend onderwijs zijn echter niet voor alle teamleden gemakkelijk bij te benen. Vermindering van werkdruk en een goede interne communicatie zijn daarom belangrijke aandachtspunten.

Onderwijsresultaten

De school kent al langer de goede gewoonte om de resultaten van de leerlingen op groeps- en schoolniveau te bundelen en te analyseren. Voorbeelden van analyses zond zij in als kwaliteitsverantwoording. Het betreft resultaten die zij verkrijgt door afname van genormeerde toetsen. Bij de analyses zet zij de resultaten af tegen ambities in de vorm van streefniveaus. Deze richten in hoge mate het streven van de school. Door de kleine aantallen leerlingen en de snelle verandering van de doelgroep kan de school geen normen voor opbrengsten formuleren die tot betrouwbare oordelen en trends op schoolniveau zouden leiden. In het ontwikkelingsperspectief legt de school de norm vast voor de individuele leerling. Aan de hand hiervan kan zij op het individuele niveau wel vaststellen of zij uit de leerling haalt wat erin zit.

Wanneer de uitkomsten van de analyses aantonen dat leerlingen de ambities niet volledig bereikt hebben, verbindt de school daaraan consequenties voor de inrichting van de onderwijspraktijk. Interventies om de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen positief te beïnvloeden, blijken bij volgende analyses aantoonbaar succesvol te zijn geweest. Dit is een opbrengstgerichte werkwijze in het kader van kwaliteitszorg, waarmee de school serieus zoekt naar de grenzen van haar mogelijkheden. Zij sluit daarbij niet uit dat de ambities wellicht te hoog en daardoor niet haalbaar zijn. Op termijn moet blijken welke schoolstandaard het beste bij de leerlingenpopulatie past. De school ziet de populatie veranderen als gevolg van passend onderwijs. Leerlingen met lichtere problematieken stromen (eerder) uit naar het reguliere onderwijs, waardoor het speciaal onderwijs vooral met de zwaardere problematieken te maken krijgt. Dit is volgens de directie mogelijk de reden waarom de sociale opbrengsten ten opzichte van de ambitie achteruit gaan.

Met betrekking tot het vervolgsucces kan de school duidelijke conclusies trekken. Zij slaagt erin haar norm van 90% bestendinging te halen. Ook in de toekomst verwacht zij deze norm te realiseren, maar dan met een uitstroom van leerlingen op een lager niveau. Het hoge percentage is te danken aan een ruime kennis over wat de leerlingen in de vervolgvoorziening nodig hebben. Ook de zorgvuldige inspanningen van de school om leerlingen op een passende vervolgbestemming te krijgen, dragen positief bij aan dit succes.

Onderwijsproces

De school is sterk gericht op de verbetering van de onderwijspraktijk. Klassenobservaties door de intern begeleider spelen hierbij een belangrijke rol. Het besef is groot dat verbeteringen in het onderwijsproces aan de prestaties van de leerlingen ten goede komen. Dit valt ook uit de kwaliteitsverantwoording op te maken.

Sterk is het brede aanbod van de school om leerlingen op het vervolgonderwijs en de samenleving voor te bereiden. Veel aandacht gaat uit naar de sociale en emotionele vorming, waaronder ook de seksuele ontwikkeling van de leerlingen. Voor de kernvakken taal en rekenen maakt de school gebruik van moderne methodes uit het reguliere onderwijs. Als cluster 2-school voor kinderen met auditieve en/of communicatieve beperkingen legt zij zichtbaar de focus op de ontwikkeling van taalvaardigheden. Daaronder valt ook een programma voor de communicatieve redzaamheid, waarbij leraren en logopedisten samenwerken. Als onderdeel van het leesonderwijs biedt de schoolbibliotheek uitgebreide

mogelijkheden. Een aandachtspunt vormt het vak wereldoriëntatie. Het risico bestaat dat meer tijd voor taal op het rooster ten koste gaat van dit vak. Daarom zoekt de school naar een manier om de thema's van de zaakvakken te integreren binnen taal en rekenen. Burgerschap en sociale integratie komen aan bod in tal van vieringen en andere activiteiten die de school ontplooit. Ook neemt de culturele vorming en identiteit van dove en slechthorende leerlingen een belangrijke plaats in alsmede de gebarentaal en het Nederlands met gebaren.

De school maakte de omslag naar opbrengstgericht werken waarbij het ontwikkelingsperspectief centraal staat. Om leerlingen in staat te stellen hun perspectief waar te maken, voerde de school groepsplannen in. De school startte vanaf de jongste kinderen met de planning van de leerstof per leerjaar voor alle leerlingen binnen eenzelfde leerroute. In de bovenbouw vormen leraren groepsoverstijgende niveaugroepen om tegemoet te komen aan de grote verschillen tussen de leerlingen binnen een groep. De school verwacht een stevige terugloop van het leerlingenaantal. Een kleinere massa zorgt voor combinatiegroepen, die dan mogelijk weer andere vormen van handelingsplanning noodzakelijk maken.

Kentalis Talent geeft hoge prioriteit aan samenwerking met externe partners, waaronder Kentalis zorg, collega-scholen binnen de eigen stichting en binnen het reguliere onderwijs en niet op de laatste plaats de ouders van de kinderen. Niet alleen voor het nu, maar ook met het oog op de toekomst. Zo overweegt zij een intensievere samenwerking met Kentalis Mariëlla, die met haar leerlingen met meervoudige beperkingen steeds dichterbij aansluit bij de doelgroep van Kentalis Talent. Intensief is ook de uitwisseling met de reguliere scholen waar leraren van Talent de ambulante ondersteuning verzorgen. Sommige teamleden combineren het werk op de reguliere scholen met het onderwijs op Talent. Dat getuigt van grote flexibiliteit van het personeel en draagt bovendien bij aan een brede uitwisseling van deskundigheden.

Schoolklimaat en veiligheid

Uit een veiligheidsthermometer en tevredenheidsonderzoeken blijkt dat ouders en leerlingen de school als veilig ervaren. Dat is ook de ervaring van de meeste teamleden. Enkelen voelen zich minder veilig, wat het schoolklimaat enigszins kwetsbaar maakt. In het kader van opbrengstgericht werken, eist de directie van het personeel een sterke bereidheid om zich te blijven verbeteren. Sommige teamleden ervaren daardoor een hogere werkdruk. Daarnaast maakt de krimp van de school sommige onzeker over de toekomst en het behoud van

werkgelegenheid. Om het welbevinden te bevorderen, besteden de afdelingsdirecteuren nu meer aandacht aan een goede interne communicatie met onder andere twee keer per week een vrijwillige briefing voor het gehele team. Ook de fysieke veiligheid is een punt van aandacht nu de school vaker te maken krijgt met leerlingen met gedragsproblemen. Incidenten zijn er niet veelvuldig, maar als ze plaatsvinden, is de impact op leerlingen en leraren groot. (Bij)scholing in de toepassing van de protocollen is gewenst.

Wat echter overheerst is het beeld van een school met bevlogen mensen die zich met enthousiasme inzetten voor de kinderen die aan hen zijn toevertrouwd. Daarbij gaan ze in de meeste gevallen uit van hoge verwachtingen en bevorderen ze steeds beter de zelfstandigheid en zelfverantwoordelijkheid van de leerling. Een les om te leren discussiëren, een leerlingenraad, doelen voor zelfredzaamheid in het aanbod voor de sociale en emotionele ontwikkeling: het zijn mooie voorbeelden van een stimulerend schoolklimaat. Dat de leeromgeving ook ambitieus is, blijkt onder andere uit het succesvol streven van de school om leerlingen tussentijds naar het reguliere onderwijs te laten uitstromen.

Kwaliteitszorg en ambitie

Uit de documenten die de school ter verantwoording toestuurde, blijkt duidelijk dat de school in dit domein op bepaalde punten uitblinkt. Dit is het ook het beeld van de landelijke jury die aan de school het predicaat 'excellent' toekende. Op het niveau van de stichting Koninklijke Kentalis zijn alle scholen vertegenwoordigd in een werkgroep voor opbrengsten en kwaliteit. Deze werkgroep ontwikkelt beleid, formats en procedures waarmee de scholen hun systemen voor leerlingenzorg en kwaliteitszorg min of meer uniform inrichten. Daarnaast is er ruimte voor schooleigen keuzes. Kentalis Talent kent een cyclisch systeem van zelfevaluatie waaruit zij bruikbare managementinformatie haalt voor het behoud en de verdere verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs. Op basis daarvan voert zij zeer planmatig verbeteringen door. Voorop staat de ambitie om het maximale te halen uit kinderen en medewerkers. Om dit te bereiken, spant de school zich in hoge mate in om een opbrengstgerichte cultuur te realiseren. Dit betekent dat zij stevig inzet op de professionalisering van de medewerkers, bijvoorbeeld door intensieve scholingsprogramma's van de Kentalis Academie. Daarnaast laat de school de functionaliteit van haar innovatieprojecten door wetenschappelijk praktijkonderzoek onderbouwen, onder andere in samenwerking met de Radboud Universiteit Nijmegen. Ook het onderzoek naar leraarverwachtingen dat de school uitvoerde is in dit verband een goed voorbeeld. Het gaat in op het belang van afstemming op de verschillen van leerlingen.

Kentalis Talent staat sterk open voor professionele uitwisseling met interne en externe belanghebbenden. Daarnaast kan ze nog meer doen om te weten of en hoe samenwerkingspartners haar specifieke expertise kennen en waarderen en wat ze van de school verwachten. In het jaarverslag benoemt ze dit als een aandachtspunt. Het hangt ook samen met de nieuwe positie van cluster 2 sinds de invoering van passend onderwijs. Voor de inrichting van medium en lichte ondersteuningsarrangementen moeten de reguliere scholen en cluster 2 elkaar steeds beter weten te vinden.

De school legt haar ambities, doelen en resultaten helder vast in beleidsdocumenten. Met deze documenten geeft zij uitgebreid inzicht in processen, evaluaties en resultaten. In een managementoverleg maakt zij analyses die tot ontwikkelpunten kunnen leiden, die zij in schoolplan en jaarplannen vast legt. De afdelingsdirecteuren van de school maken drie maal per jaar een kwaliteitsprofiel, aan de hand waarvan zij zich op alle onderwijsrelevante domeinen verantwoorden. Daarbij benoemen zij niet alleen risico's en ontwikkelingen, maar geven zij ook aan waar ze tevreden over zijn en wat al goed loopt. Het profiel op zich gaf de inspectie slechts in beperkte mate een gedifferentieerd beeld van de school dat de inspectie kon overnemen of verifiëren om tot het oordeel 'goed' te komen. In het kader van de pilot verwees het bestuur naar het rapport dat het predicaat 'excellent' onderbouwt.

3 VERVOLG

Tijdens het pilotbezoek aan Kentalis Talent (14QX|24FD) stelde de inspectie geen risico's vast die aanleiding waren het toezichtarrangement opnieuw in overweging te nemen. Het basisarrangement blijft daarmee gehandhaafd. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek.